

ב"ה • ערב שבת קודש פרשת חיי־שרה • כ"ד במרחשוון התשע"ט

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות  
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש  
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

# התקשרות

אִרְסֵז

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפרשת־השבוע  
• הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

# מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

כ"ד במרחשון ה'תשע"ט - א' בכסלו ה'תשע"ט

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	כ"ד במרחשון	הלכות קדוש החדש פרק ט-יא.	הל' מעשר פרק יב.	מ"ע קנג.
ש"ק	כ"ה במרחשון	פרק יב-יד.	פרק יג.	מ"ע קנג.
א'	כ"ו במרחשון	פרק טו-יז.	פרק יד.	מ"ע קנג.
ב'	כ"ז במרחשון	פרק יח-יט. הלכות תעניות.. בפר' קים אלו. פרק א.	הל' מעשר שני ונטע רבעי.. בפרקים אלו. פרק א.	מ"ע קנג. נט.
ג'	כ"ח במרחשון	פרק ב-ד.	פרק ב.	מ"ע נט.
ד'	כ"ט במרחשון	פרק ה. הלכות מגילה וחנוכה.. בפר' רקים אלו. פרק א-ב.	פרק ג.	מ"ע נט. ספר משנה תורה: הלכות מגילה וחנוכה.. בפרקים אלו. פרק א-ב.
ה'	ל' במרחשון	פרק ג-ד. תורת חכם וגו'. ספר נשים והוא ספר רביעי.. הלכות אישות.. בפרקים אלו. פרק א.	פרק ד.	שם: פרק ג-ד. מ"ע ריג.
ו'	א' בכסלו	פרק ב-ד.	פרק ה.	מ"ע ריג.

## זמני השבוע\*

תאריך	עלות השחר**		זמן ציצית ותפילין	זמן זריחת החמה	סוף זמן ק"ש	חצות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	ד' 120 לפני הזריחה	ד' 72 לפני הזריחה							
ו', כ"ד במרחשון	3:58	4:45	5:06	6:05	8:39	11:24	11:54	4:50.2	5:15
ש"ק, כ"ה במרחשון	3:58	4:45	5:07	6:06	8:40	11:24	11:54	4:49.4	5:14
א', כ"ו במרחשון	3:59	4:46	5:08	6:07	8:40	11:24	11:54	4:48.5	5:14
ב', כ"ז במרחשון	4:00	4:47	5:08	6:08	8:40	11:24	11:54	4:47.7	5:13
ג', כ"ח במרחשון	4:01	4:48	5:09	6:09	8:41	11:24	11:54	4:47.0	5:12
ד', כ"ט במרחשון	4:01	4:48	5:10	6:10	8:41	11:24	11:54	4:46.2	5:11
ה', ל' במרחשון	4:02	4:49	5:11	6:10	8:42	11:24	11:54	4:45.5	5:11
ו', א' בכסלו	4:03	4:50	5:12	6:11	8:42	11:24	11:54	4:44.7	5:10

\* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור הרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.

\*\* לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להח' מיר לפי העניין.

\*\*\* זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"ז בסידורו ('סדר הכנסת שבת') מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"ז שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

## זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש
חיי-שרה	4:13	5:26	4:28	5:27	4:18	5:26	4:32	5:29
תולדות	4:08	5:21	4:22	5:23	4:12	5:21	4:26	5:24

צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו • יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונב

מערכת: לוי-יצחק שייקביץ, יוסף-יצחק אולידורט

מו"ל: המרכז לעזרי שלוחות, ת"ד 1122 כפר חב"ד 6084000

פקס: 03-9606169 אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

7474-ISSN 0793



# המלאך מסייע ליהודי בעבודת השליחות

אליעזר, שליחו של אברהם, מוסר בביתה של רבקה בארם־נהריים את דברי השליחות, אך משנה מילה אחת • המלאך לא רק צועד לפני השליח שמבצע את שליחותו, אלא גם נמצא איתו ומסייע בידו למלא את השליחות על הצד הטוב ביותר • בשעה שצריכים לחלץ את הניצוץ האלוקי השבוי בקליפה, ההצלחה לכך מובטחת • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

אשר לקחני גו' הוא ישלח מלאכו לפניך גו', ואם כן, אינו מובן: מדוע שינה אליעזר מדברי אברהם ואמר "ישלח מלאכו אתך"!?

לכאורה היה אפשר לומר שכאשר שינוי הלשון אינו משנה את תוכן העניין – אין שינוי הלשון מהווה קושי בפשוטו של מקרא, כפי שמצינו כמה פעמים שינויי לשונות במקרא, באופן שאין שינוי הלשון משנה את תוכן העניין.

אבל בענייננו אי אפשר לומר ששינוי הלשון (במקום "לפניך" – "אתך") אינו משנה את תוכן העניין – כי רש"י ביאר כבר לפני זה את החילוק שבין ב' לשונות אלו:

על הפסוק "את האלקים התהלך נח"<sup>3</sup> מפרש רש"י: "ובאברהם הוא אומר אשר התהלך לפניו, נח היה צריך סעד לתומכו, אבל אברהם היה מתחזק ומהלך בצדקו מאליו".

ובמכל־שכן וקל־וחומר: כאשר מדובר אודות שינוי לשון בין ב' עניינים שנאמרו בנוגע לב' אנשים (נח ואברהם), מבאר רש"י ששינוי לשון זה הוא בדיוק (כנ"ל), ועל־אחת־כמה־וכמה ששינוי לשון בעניין ובהמשך אחד, ובנוגע לאותו אדם (דברי אברהם אבינו) – הרי זה בדיוק.

## א

נהוג ללמוד פסוק בפרשת השבוע עם פירוש רש"י, או לבאר עניין הדורש ביאור בפשוטו של מקרא, ורש"י אינו מבאר.

וכמדובר כמה פעמים, שעלידי הכלל שכותב רש"י "אני באתי לפרש פשוטו של מקרא", מובן, שעניינו של רש"י לבאר את כל הדברים שאינם מובנים בפשוטו של מקרא. ולכן, כאשר ישנו עניין שאינו מובן (לכאורה) בפשוטו של מקרא, ורש"י אינו אומר על זה "לא ידעתי", הרי בהכרח לומר שעניין זה מובן בפשוטו של מקרא (ע"פ דברי רש"י לפני זה וכו').

בפרשתנו מסופר אודות דברי אליעזר שסיפר בבית רבקה אודות השליחות ששלח אותו אברהם לקחת אשה לבנו, ובדבריו מספר אליעזר "ויאמר אלי, ה' אשר התהלכתי לפניו ישלח מלאכו אתך והצליח דרכך גו"<sup>1</sup>.

והנה, כאשר הבן חמש למקרא לומד פסוק זה – מתעוררת אצלו קושיא:

בדברי אברהם לאליעזר<sup>2</sup> נאמר: "ה' אלקי השמים

1. כד, מ.

2. שם, ז.

3. ריש פרשת נח.

ש"ה' גו' ישלח מלאכו אתך והצליח דרכך".

## א

...והנה, בנוגע לכללות העניין דעבודת ה' ישנו הכלל "המעשה הוא העיקר". וכפתגם רבותינו נשיאינו שהבחינה על כל דבר הוא – ה"בכ" בנוגע למעשה בפועל.

וכמובן בפשטות שכאשר מדובר אודות מחשבה והתבוננות רגש שבלב וכו' – יתכן שהחשבון שלו הוא "חשבון צדק", ויתכן שהוא טועה בחשבון, ומטעה אחרים כו', בעשותו חשבון באופן שמוסיף או גורע וכו';

אבל כאשר מדובר אודות מעשה בפועל – שוב אי אפשר לטעות או להטעות אחרים כו', כי אפשר להביט ולראות מה נעשה בפועל ממש.

ובנוגע לעניינינו:

כאשר מדברים אודות הפעולה וההשתדלות לזכות את כל בני ישראל בקניית אותיות בספר תורה – טוען הוא ומספר שהוא מתעסק בזה ב"שטורעם" גדול; הוא רץ ומתרוצץ כל היום, אינו נותן מנוחה לעצמו, לבני ביתו, לאחרים וכו', ומתעסק ומשתדל בזה ככל האפשרי.

הנה לאחר כל זה אומרים לו: קח פיסת נייר וכתוב בדיוק מהם התוצאות בנוגע למעשה בפועל – מהו המספר המדויק של היהודים שקנו אותיות בספר תורה עליידי פעולתך!

וטוען הוא: למאי נפקא מינה מה הם התוצאות בנוגע לפועל, העיקר שהוא עשה את שלו, והרי הוא השתדל והתעסק בזה בחיות וכו'!

וטוען ששמע כמה פעמים בעת ההתועדויות שהוא צריך לעשות את שלו, מבלי להתחשב אם דבריו יפעלו על הזולת או לא, כי הזולת הוא בעל בחירה, והוא אינו בעל הבית על הזולת להכריח אותו להתנהג באופן מסויים!

שאר הדברים הנאמרים בעת ההתועדות – אינו שומע, אבל עניין זה (שהעיקר הוא המעשה והפעולה שלו, מבלי להתחשב מהי התוצאה בפועל) הרי הוא שומע היטב, וזה נקלט אצלו בטוב (ער האָט דאָס דערהערט), ונעשה "דם ובשר כבשרו" – מאחר שעליידיזה יכול ללמד זכות על עצמו!

ואם כן, אינו מוכן: מדוע שינה אליעזר מדברי אברהם שאמר לו "ישלח מלאכו לפניך", בספרו שאברהם אמר לו "ישלח מלאכו אתך"!?!

ומאחר שקושיא זו מתעוררת כאשר לומדים פשוטו של מקרא, ורש"י אינו מבאר זאת – הרי בהכרח לומר שרש"י סומך על פירושו לפני זה, שעל-פייזה יובן דיוק הנ"ל. וכפי שיתבאר לקמן.

## ב

כללות ההבטחה ד"ישלח מלאכו לפניך" ניתנה לאליעזר (עליידי אברהם אבינו) בקשר לשליחותו לקחת את רבקה ליצחק, ושליחות זו הייתה הקדמה והכנה לכללות העניין דנישואי יצחק ורבקה.

והנה, נתבאר לעיל במאמר [המיוסד על דרושי רבותינו נשיאינו – בלקוטי-תורה פרשת ברכה<sup>4</sup>, ובארוכה – בהערות וביאורי הצמח-צדק באור-התורה (פרשתנו קכז, ב ואל"ך)] שהעניין דנישואי יצחק ורבקה הוא כללות העניין דיחוד מ"ה וב"ן.

ונתבאר שזוהי גם כללות עבודת בני ישראל – שהרי עליידי כל מצווה ומצווה עושים לו יתברך דירה בתחתונים, שזהו כללות העניין דיחוד מ"ה וב"ן, אלא שבכל מצווה הרי זה באופן פרטי בלבד, ואילו השידוך ונישואי יצחק ורבקה הוא כללות העניין דיחוד מ"ה וב"ן.

והנה, כאשר יהודי הולך בשליחותו של הקב"ה לעשות לו יתברך דירה בתחתונים, נאמר לו על-ידי אברהם אבינו, "שכל הנעלם מכל רעיון" – ה' גו' ישלח מלאכו לפניך", ה' גו' ישלח מלאכו אתך והצליח דרכך", ובמילא אין לו מה לפחד מפני המניעות והעיקובים, כי מובטח לו שיצליח למלא את שליחותו.

ועניין זה שייך לכל אחד ואחת מישראל, כי באברהם אבינו נאמר "למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמר דרך ה' גו'", ואם-כן, כל פעולה שיהודי עושה בשמירת "דרך ה'", הרי הוא עושה זאת בשליחותו של אברהם אבינו ("אשר יצוה את בניו גו"), ולכן, מבטיח לו אברהם אבינו

זאת אומרת, שההצלחה במילוי השליחות היא לכל אורך הדרך – החל מהיציאה למקום השליחות, שקפצה לו הארץ, במקום השליחות גופא, ועל-דרך זה כאשר חזר משליחותו – הנה תיכף ומיד "ותשא רבקה את עיניה ותרא את יצחק גו", ללא שהיות נוספות.

ועל-דרך זה מובן בנוגע לעבודת כל אחד ואחת,

ועל זה באה ההוראה מפרשת אליעזר – שכאשר עבודתו ופעולתו תהיה באופן המתאים, מובטח לו שיצליח בזה בנוגע למעשה בפועל, כי "ה' גו' ישלח מלאכו אתך והצליח דרכך".

יתכן אמנם ש"לא תאבה האשה ללכת אחריך" (כאמור לעיל שהזולת הוא בעל בחירה כו'), ואז

## כאשר מתעסק במילוי שליחותו באופן המתאים (שאינו משנה בזה וכו'), מובטח לו שיצליח במילוי שליחותו, ובאופן שמתבטלים כל המניעות והעיכובים, ועד שנפעל כללות העניין דאתהפכא חשוכא לנהורא

שכאשר מתעסק במילוי שליחותו באופן המתאים (שאינו משנה בזה וכו'), מובטח לו שיצליח במילוי שליחותו, ובאופן שמתבטלים כל המניעות והעיכובים, ועד שנפעל כללות העניין דאתהפכא חשוכא לנהורא.

"ונקית משבועתי זאת" – אבל אפשרות זו אינה שייכת כלל למעשה בפועל, כי בנוגע לפועל הובטח לו ש"ה' גו' ישלח מלאכו אתך והצליח דרכך ולקחת אשה לבני גו".

ומה שתובעים ממנו – הרי זה רק שיהיה במעמד ומצב ד"עבדי אבות". היינו, שידע שהולך בשליחותו של נשיא הדור, ונוסף לזה צריך להיות העניין ד"שיחתן של עבדי אבות", היינו, שיתפלל להקב"ה שיצליח במילוי שליחותו.

ועל-ידי זה הוא מצליח במילוי שליחותו – וכפי שהיה אצל אליעזר שלכל לראש "קפצה לו הארץ" (קודם שהגיע למקום השליחות), ואחר-כך הצליח לקחת את רבקה למרות המניעות והעיכובים כו' – כמסופר בדרז"ל שבתואל היה רוצה לעכב, עד שניסה להרעיל את אליעזר כו', ובא מלאך והמיתו כו'.

ותיריה מזו: לקיחת רבקה מארם נהריים הייתה באופן ש"ויברכו את רבקה ויאמר לה אחותנו את היי לאלפי רבבה ויירש זרעך את שער שונאיו", שזהו כללות העניין דמיניה וביה אבא לישדיה ביה נרגא, היינו, למרות שלפני זה ניסו לעכב וכו', אף-על-פי-כן הם עצמם ברכו את רבקה, ועד שאמרו לה "ויירש זרעך את שער שונאיו" – דקאי על לבן עצמו, "ארמי אובד אבי"!

## ה

הביאור מדוע רש"י לא צריך לבאר את הטעם לשינוי הלשון בדברי אליעזר:

על-פי דברי רש"י בפרשת נח בביאור חילוק הלשונות ד"את האלקים התהלך נח" ו"אשר התהלכתי לפניו" – מובן חילוק הלשונות "ישלח מלאכו אתך" ו"ישלח מלאכו לפניך":

"ישלח מלאכו לפניך" פירושו – שהמלאך הולך לפני אליעזר, ופועל פעולתו קודם ביאת אליעזר. ואילו "ישלח מלאכו אתך" פירושו – שהמלאך הולך ביחד עם אליעזר, ומסייע לאליעזר לפעול פעולתו ושליחותו.

והנה, מאחר שאליעזר ידע את מעמדו ומצבם של אנשי ארם נהריים, כולל לבן ובתואל, לא היה יכול לומר להם שאברהם אמר לו 'ה' גו' ישלח מלאכו לפניך", היינו, שהמלאך יבוא לפניו ויפעל פעולתו קודם בוא אליעזר – כי אז יאמרו לו: לדברך, פעל



למקום השליחות, הנה "טרם כלה לדבר והנה רבקה יוצאת גו".

ונוסף לזה: עלידיזה ש"ישלח מלאכו לפניך", נפעל הסכמתה ורצונה של רבקה ללכת עם אליעזר, ללא השתדלות מיוחדת מצידו של אליעזר.

כבר המלאך את פעולתו, ואם כן, לשם מה מדבר אתה עמנו בכלל?!

ולכן, היה מוכרח לומר להם שאברהם אמר לו "ה' גו' ישלח מלאכו אתך", היינו, שהמלאך יבוא יחד עמו, כדי לסייע לו במילוי שליחותו. ועל־פי־זה מובן שרש"י לא צריך לבאר את הטעם

## כאשר יהודי הולך בשליחותו של הקב"ה, הנה גם כאשר נשלח לארם נהריים, היינו, שנמצא במקום שישנם מניעות ועיכובים כו', עד שישנם כאלו שרוצים להרעיל אותו וכו' – אינו מתפעל מכל זה, בידעו שהולך בשליחותו של הקב"ה

דהנה, אליעזר לא דיבר עם רבקה מאומה אודות השידוך, כמובן מזה שלאחרי אריכות הדיבור עם לבן ובתואל אמרו הם "נקרא לנערה ונשאלה את פיה", זאת אומרת, שאריכות הדיבור כו' לא הייתה במעמד רבקה.

ואף־על־פי־כן, כאשר שאלו את רבקה "התלכי עם האיש הזה", אמרה "אלך – מעצמי, ואף אם אינכם רוצים" – שכל זה נפעל ללא השתדלות מיוחדת מצידו של אליעזר, אלא עלידיזה ש"ישלח מלאכו לפניך".

דהנה, אף־על־פי שאליעזר נתן לרבקה תכשיטים וכו' – אף־על־פי־כן, אין זה טעם מספיק שתסכים ללכת עם איש זה, ובפרט שהוריה מתנגדים לכך כו'. ולכן, בהכרח לומר שזה נפעל עלידי כללות העניין ד"ישלח מלאכו לפניך".

דשינוי הלשון – כי עניין זה מובן בפשטות על־פי פרש"י בפרשת נח.

אבל עדיין אינו מובן:

הן אמת שאליעזר לא היה יכול לומר שאברהם אמר לו "ה' גו' ישלח מלאכו לפניך" – אבל עדיין אינו מובן: כיצד היה יכול לומר להם שאברהם אמר "ה' גו' ישלח מלאכו אתך" בידעו שאברהם לא אמר זאת?!

והביאור בזה:

בדברי אברהם "ה' גו' ישלח מלאכו לפניך" נכלל גם העניין ד"ישלח מלאכו אתך", כי יש בכלל מאתיים מנה.

וכמובן בפשטות שגם כאשר המלאך הולך לפניו ופועל פעולתו קודם ביאתו – הרי הוא נשאר שם עד גמר ומילוי השליחות, כדי שיוכל לסייע לו במקרה הצורך.

ועל־פי־זה מובן שאליעזר אמר להם רק חלק מדברי אברהם – "ישלח מלאכו אתך" (שזה נכלל בדברי אברהם), ולא סיפר להם שאברהם הוסיף עוד יותר באמרו "ישלח מלאכו לפניך" (מטעם האמור לעיל).

והביאור בזה:

עלידי כללות העניין ד"ישלח מלאכו לפניך", קודם ביאת אליעזר – נפעל שכאשר אליעזר בא

1 .....  
מכל האמור לעיל ישנה הוראה ו"מוסר השכל":  
כאשר יהודי הולך בשליחותו של הקב"ה, הנה גם כאשר נשלח לארם נהריים, היינו, שנמצא במקום שישנם מניעות ועיכובים כו', עד שישנם כאלו שרוצים להרעיל אותו וכו' – אינו מתפעל

קש ותבן וכו', ולעומת זאת ישנו הפרי עצמו – "חטה ושעורה גפן תאנה ורמון זית שמן ודבש". וזהו גם החילוק שבין הניצוץ קדושה לשאר העניינים כו'.

ועל זה באה ההבטחה שזה דבר ברור שיצליח במילוי שליחותו לברר ולהוציא משם את הניצוץ קדושה – כי הקב"ה הוא "אלקי השמים ואלקי הארץ", הוא הבעל-הבית על כל העולם כולו, ו"לא ידח ממנו נדח".

(תורת מנחם תשמ"ב, כרך א', עמ' 434)

מכל זה, בידעו שהולך בשליחותו של הקב"ה, והובטח לו ש"ה' גו' ישלח מלאכו לפניך", ו"ישלח מלאכו אתך והצליח דרכך".

זאת אומרת: כאשר מדובר אודות שאר העניינים הנמצאים בארם נהריים, בני הבית וכו' – לא יודעים מה יהיה אתם בסופו של דבר; אבל כאשר מדובר אודות הניצוץ קדושה שצריכים לברר ולהוציא משם – הרי בוודאי ש"ה' גו' ישלח מלאכו אתך והצליח דרכך ולקחת אשה גו'", דקאי על הניצוץ קדושה כו'.

דהנה, ישנה קליפה המכסה על הפרי, ישנו מוץ

## סיכום

אילו היה אברהם אומר ללבן ובתואל ואנשי ארם נהריים שהמלאך הקדימו, יטענו כלפיו: "מדוע הנך מדבר עמנו, הרי לפי דבריך המלאך כבר פעל את פעולתו!".

ועדיין, כיצד שינה מדברי אברהם, ושם בפיו מילה שלא אמר? יש לומר, שבאמירה "ישלח לפניך", נכלל גם "ישלח אתך", שכן המלאך המקדים את בואו של אליעזר – נשאר שם עד לגמר השליחות, ופעל את הצלחתה, והראיה – הסכמתה של רבקה ללכת עם אליעזר.

**ההוראה מכך:** אל ליהודי להתפעל ממניעות ועיכובים שמתקלים אותו בעבודתו לעשות דירה בתחתונים; עליו לדעת שהמלאך הולך לפניו ואיתו, ומובטח לו ההצלחה במילוי שליחותו – עד שכל המניעות והעיכובים מתבטלים, והחושך מתהפך לאור.

אליעזר מצטט בבית בתואל ולבן את דברי אברהם אבינו אליו: "ה' אשר התהלכתי לפניו ישלח מלאכו אתך". אך בדברי אברהם לאל-עזר נאמר: "הוא ישלח מלאכו לפניך", ושינוי הלשון דורש הסבר.

התמיהה היא בעיקר על רש"י, שאינו מפרש מאומה על כך, בשעה שדייק מדוע לגבי נח נאמר "את האלוקים התהלך נח", ופירש שנח "היה צריך סעד לתומכו", אבל אברהם, של-גביו נאמר "לפניו", "היה מתחזק ומהלך בצדקו מאליו". ובכן, מדוע אליעזר שינה ואמר "אתך", ולא "לפניך".

הביאור בדברי רש"י:

"ישלח מלאכו לפניך", פירושו שהמלאך **מקדים** את אליעזר, ואילו "ישלח מלאכו אתך" פירושו שהמלאך הולך **ביחד** עם אליעזר.



# שליחות מאחדת

## השער לכל עבודת השליחות

בעמדנו בהתחלתו ובפתיחתו של כינוס השלוחים העולמי - השלוחים שיחיו של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, בכל מרחבי תבל, בארבע כנפות הארץ - צריך להזכיר, בראש ובראשונה את היסוד ולבטא את התפקיד של השלוחים בדורנו זה בכלל, ובפרט החידוש שנתווסף במיוחד בזמן האחרון בעבודת השליחות - לקבל את פני משיח צדקנו בגאולה האמיתית והשלימה.

כמדובר כמה פעמים, נוסף על הנקודה המשותפת בכללות עבודת השליחות של בני-ישראל בכלל, כשלוחיו של הקב"ה שהיא "אני נבראתי לשמש את קוני", ובפרט השלוחים של נשיא דורנו - אשר נקודת השליחות הזאת משותפת ושווה בכל הזמנים - מתוסף מזמן לזמן חידוש בשליחות, שליחות מיוחדת, שהיא חודרת את כל ענייני השליחות והיא נעשית ה"שער" שעל-ידו "עולים" כל ענייני השליחות, על אחת כמה וכמה בנידון דידן, שזהו חידוש כללי ועיקרי, שאינו רק פרט (או כלל) בשליחות, אלא הוא עיקר ועניין כללי ביותר, ועד שהוא העניין הכי כללי בתורה - הכנה לביאת המשיח - שמקיף את כל הנקודות והפרטים של עבודת השליחות.

וכפי שכבר דובר פעמים רבות (ובפרט בחודשים והשבועות האחרונים), שעל-פי הודעת חז"ל שכבר "כלו כל הקיצין", וההודעה של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, שכבר עשו תשובה גם כן, עד שכבר סיימו את כל ענייני העבודה (אפילו "לצחצח את הכפתורים") ועומדים מוכנים לקבלת פני משיח צדקנו - הרי העבודה והשליחות עכשיו היא: להיות מוכנים בפועל לקבלת פני משיח צדקנו בפועל ממש!

מזה מובן, שהמטרה של כינוס השלוחים העולמי הנוכחי מתבטאת בנקודה זו - להתדבר ביחד ולקבל החלטות טובות על מנת לקיימן בפועל, כיצד לבצע את השליחות המיוחדת של הזמן שלנו: קבלת פני משיח צדקנו.

## הטעם שרבותינו התמסרו להחדיר אהבת ישראל

כשתהיה אהבה עד בלי די, אזי תבוא הגאולה השלימה (אמיתית ושלימות הברכה עד בלי די), כי סיבת החורבן והגלות היא בגלל שנאת חינם, ולכן, כשתתבטל השנאת חינם, ולא עוד אלא שבמקומה תהיה אהבת חינם, לאהוב את חבירו גם כאשר אינו חייב לו ולא קיבל ממנו מאומה,

- כמאמר הבעש"ט שאהבת-ישראל, לאהוב כל יהודי כמו שאוהבים בן יחיד, צריכה להיות גם ליהודי שאינו מכירו, מעולם לא ראהו, ומעולם לא קיבל ממנו שום טובה (שזהו הפירוש דאהבת חינם) - אזי תתבטל בדרך ממילא הגלות (המסובב דשנאת חינם), ותבוא הגאולה האמיתית והשלימה במהרה בימינו.

וזהו גם הטעם לכך שרבותינו נשיאינו בכלל וכל אחד מהם בפרט השתדלו והתמסרו רבות ("זיי האבן זיך אפגעגעבן זייער א סאך") להחדיר העניין דאהבת-ישראל, לאהוב כל יהודי, אפילו יהודי שרק "בשם ישראל יכונה" - כי עניינם של רבותינו נשיאינו בגילוי והפצת תורת החסידות ("פוצו מעינותיך חוצה") הוא כלי לביאת משיח, ולכן התעסקו כל כך גם באהבת-ישראל, משום שעל-ידי זה תבוא הגאולה האמיתית והשלימה על-ידי משיח צדקנו, במהרה בימינו, בקרוב ממש.

(משיחת שבת פרשת חיי-שרה, מברכים החודש כסלו ה'תשי"ב)  
- 'תורת-מנחם - התוועדיות תשי"ב, חלק א, עמ' 136 - בלתי מוגה)





## ניצוצי רבי

מאת הרב מרדכי מנשה לאופר

# מבט 'חיצוני' על נשיאות הרבי

מאמר על נשיאות הרבי שהתפרסם בכתב־עת תורני • ה'מבצעים' שתִּיקן הרבי במלאות עשור לפטירת אמו • התייחסות הרבי לעיסוק הרצוי לנשים • על תחבולות של הנפש הבהמית, ועיון לגבי ההקפדה לחוג את פסח בבית בלבד

המוח והרגש, על אף כל הרדיפות והנגישות מצד מתנגדים עזים וחזקים, אדירי תורה מוכרים, אותה ההצלחה היוצאת מן הכלל, באה כתוצאה מזה שבעל "התניא" – המבסס של המחשבה החסידית והמאיר את ערכי החסידות מנקודה פילוסופית־מוסרית מאד נשגבה, בחתרו ובדלותו עמוק עמוק במעיני החכמה, בינה ודעת, ואותו בעל "התניא" – מבססו של המחשבה החסידית העמוקה הרי הופיע באותה שעה ג"כ על במתי הלומדות בתור גאון ופוסק בעל היקף עולמי. אף מתנגדיו הנמרצים ביותר, ואף בהתלקח אש מלחמת־יה, לא ההינו למעט את דמותו בתור גאון אדיר בנגלה. בלומדות וגאונות הרי היה הבר־סמכא המוכר אף מטעם קנאי מתנגדיו ביותר.

"שיטתו החדשה בחסידות שהתפשטה בקצב הבזק והשתרשה בכמה וכמה מערי החסידות, והשתלטה על חלק הגון של עולם החסידות בכלל, הוא בלי שום ספק תוצאת גדלותו בהלכה. גדלותו בהלכה הקנתה לו את האמון הבלתי מוגבל אליו הגו המונות מעריציו, ובאותה שעה נזדעזעו מתנגדיו בראותם ממולם ענק תורני לפניו גלויים כל חדריה ומעינותיה של התורה.

"וכדוגמת בעלי המוסר הדגולים שלפנינו שרכשו לעצמם על נקלה את אימונו של העם מטעם זה שלא רק ה"מוסר" בלבדו היה נושא מעיינם והתעמקותם. "רבנו יונה" זכה באמון תכוף ומיד עם הופעתו בספר "שערי תשובה" כי באותה שעה כבר היה מקובל ומוכר מאז בתור רבנו יונה בעל ההלכה. שונה ואטית היתה דרכם של בעלי מוסר הגדולים האחרים. לא

שנתיים אחרי עלות הרבי על כס נשיאות חב"ד, התפרסם בירחון התורני 'הפרדס' (שנה כ"ז חוברת ה' עמודים 29-30) מאמר אודות הרבי, כשהכותב (הרב א.ש. אהרוני) מקדים לו את השורות הבאות:

"אין כותב השורות הללו חסיד־ליובאוויטש ואינו בכלל חסידי – מעריץ של שיטה חסידית זו או אחרת באופן מיוחד. כותב השורות הללו גדל ונתחנך בבית חסידי, ובסביבה חסידית שכולה ספוגה וחדורה נימה ומחשבה חסידית. כותב השורות הללו התגורר גם במשך שנים אחדות בעיר, בה חי ופעל באופן זמני הרבי מליובאוויטש העכשווי. במשך שנים מרובות הייתה לו לכותב האפשרות וההזדמנות התכופה להסתכל ולעמוד על טיבה של אישיות זו המכונה: הרבי מליובאוויטש.

"במשך תקופה קצרה היה מתבונן ומסתכל בהתנהגותו, מעשיו ואורח חייו. אי־לזאת תיחשב נא הערכה זו, שאפשר אמנם לא להסכים לכמה ממסקנותיה, להערכה מדוייקת ונכונה".

אף אנחנו נוסף ונקבע כי אין אנו מסכימים לדברים האחרים שבאותו מאמר. נהגנו בו, אפוא, בדרכו של רבי מאיר – "תוכו אכל כו" (חגיגה טו, ב) – ולכן ציטטנו רק קטעים אחדים.

והוא מקדים בסקירה על ערש לידתה של חסידות חב"ד:

"הצלחתו המרובה של בעל "התניא" שהרעיש והסעיר את בעלי־מוח, שבזמנו, אותה המהפכה הדתית הגדולה שחולל ה"רב" בתוככי רבבות בעלי

סיוע לחפצים להתחיל לשמור על כשרות האכילה ושתייה, וכן לפרסם ולהפיץ את קיום המצוה דהדלקת נרות שבת ויום-טוב – ראה בשיחות ליל וא"ו תשרי תשמ"ה ('התוועדות תשמ"ה' כרך א' עמ' 108) וא"ו תשרי לאחר תפילת מנחה (שם עמ' 115) ובמהלך ההתוועדות המרכזית (שם עמ' 141).

הרבי הדגיש: ע"פ הידוע (מגלה עמוקות עה"ת פרשת שלח ד"ה ג' מצוות (יז, ד) – בשם הגה"ת מיימוני) שהראשיתיות של ג' ענינים הנ"ל הוא "חנה": חלה (כשרות האכילה ושתי) נדה (טהרת המשפחה) הדלקת הנר (נרות שבת ויום-טוב).

מן הראוי להדגיש את העובדה, שעל שלושת המבצעים "נרות שבת קודש ויום טוב", "כשרות האכילה ושתי" ו"טהרת המשפחה", הכריז הרבי בשנת העשור לפטירתו אמו.

הראשון היה נש"ק – בשלהי שנת תשל"ד (כ"ד אולול תשל"ד), כשרות וטהרה בשיחות תמוז תשל"ה – ראה 'לקוטי שיחות' כרך יג עמודים 256 ואילך; 95 ואילך. זכתה הרבנית, ומאז העשור הראשון לפטירתה התחזק בית ישראל באמצעות מצוות שסימנן "החן" (חנה).

הרבי עשה זאת בפשטות וללא הבלטה, וכך הפיץ מצוות שעליהן מושתת העם היהודי כולו.

[הדברים מזכירים את מזכרת הזיכרון שעשה רש"י לאביו בהזכירו את שמו על-ידי ציטוט דברי המדרש "אמר רבי יצחק" בתחילת פירושו לתורה].

## המשך לפגישה

בשנת תשמ"א ביקר כ"ק האדמו"ר מבעלזא אצל כ"ק אדמו"ר נשיא-דורינו, ודובר בהרחבה אודות חשיבות חינוך הבנות שבדורינו, שהוא דבר עיקרי ויסודי (ראה 'בצל החכמה' עמ' 120 והדברים נדפסו מחדש בקונטרס בפני עצמו בשנת תשס"ט עמ' יח סעיף יח).

הרבי הזכיר את המסתייגים משילוח לבתי ספר בטענה שזהו בניגוד לכלל "כל כבודה בת מלך פנימה", והאדמו"ר מבעלזא הגיב שהמצב האמיתי כיום הפוך לגמרי. יציאת הנשים והבנות לעבודה כדי להתפרנס במשרדים, לדוגמה, היא דבר שמהווה פרצה רח"ל, ונמצא שדווקא בית הספר הוא ה"פנימה" האמיתי שמציל אותם – בהענקת חינוך יהודי כבעי וכו'.

הרבי נשיא-דורינו הגיב ואמר: "אכן היום כבר הכל מודים בזה".

בנקל מצאו להן אמרותיהם המוסריות, המצויינות והעמוקות את ההד המתאים בקרב העם אך מטעם זה שחסר היה להם, לבעלי מוסר האלה, המצע והיסוד של סמכות-תורנית מוכרת ומספיקה, שהטפתם המוסרית תישען עליה.

"על שני עמודים הושתתה ליובאוויטש, על עמוד התורה ועמוד החסידות. ואכן עלי אבן שתי' העמוקה של דבר התורה התבסס והתנהל אותו ארמון-פלאים המכונה חב"ד".

"חב"ד ולומדות במוכן העמוק ביותר, לא רק שדרו והתאחדות בכפיפה אחת מתוך וויתור, אלא שבעיקר שהתקשרו והתדבקו לאחדים מתוך השלמה הדדית. ליובאוויטש הרי הגשימה בעצמם וייצגה את החסידות הפילוסופית העמוקה ובאותה שעה גם שימשה פאר ללומדות, לדבר ההלכה ופסק הדין. הקו הממוזג הזה הומשך ע"י ה"צמח-צדק", שבשעתו הופיע כאישיות רב-גונית, הן בשטח התורה והן בחלק החסידות".

"...עם בחירתו של הרבי החדש בתור מנהיג לעדת ליובאוויטש... כן אכן מייצג הוא הרבי העכשווי מזיגה מושלמת במאה אחוז. התפיסה העמוקה ביסודות חב"ד, ומאידך גיסא הלא הנהו הרבי אחד מגדולי דורנו בנגלה בלומדות בבקיאיות בספרות הרבנית לכל ענפיה, ונוסף על אלה איש הצדקות והפרישות, ואין כל ספק שאתו יעלה כל בית ליובאוויטש הרמתה.

"ולא הגיע הרב למיניור-התנשאותו בגלל זכות היותו "נכד" בלבד. כבודו ויחסו באישיותו הוא. בזכות אישיותו העצומה, בגדלותו בכל שטחי התורה גדל ונעשה ראוי לתפוש את כסא מלכות ליובאוויטש..."

"ואין פלא שאף אצל אנשי-שם, יודעי דרך הרבי, דרך התורה, דרך פרישות והצנע-לכת אף אצלם עורר מינויו של הרבי למנהיג ליובאוויטש תקוות גדולות בהתחדשות והחזרת העטרה ליושנה, כי הכרח חיוני הוא קיומה ועבודתה של ליובאוויטש על כל תקפה וגבורתה בכל ארצות פזורינו ובעיקר כאן באמריקה".

## 'מבצעים' בעשור לפטירת הרבנית

בו' תשרי תשמ"ה, עם מלאות עשרים שנה ליום פטירת אמו הרבנית הצדקנית מרת חנה עליה-השלום, ביקש הרבי להשתדל לייסד במשך השנה עשרים מקוואות טהרה חדשים, ולייסד עשרות קרנות

רבינו היה בגלוי "כללות" הדבר באופן של "כלל" שלא נתפרט (עדיין) לפרטים, ואילו רבי עקיבא – גילה את פרטי הדברים מה"כלל" באמצעות י"ג המדות שהתורה נדרשת בהם, כך שנתגלו הפרטים עוד לפני שנתגלו אצל משה רבינו.

## פסח בבית – אם אפשר

"שמנהג גברין יהודאין אם רק אפשר לחוג חג הפסח ביחד עם ביתם" (אגרות קודש כרך י"ד עמ' שי) "ביחד איש וביתו (ובביתו) ובפרט ראש המשפחה" (שם כרך כד עמ' סז).

ההדגשה "אם רק אפשר" מסבירה, אפוא, את העובדה שאודות שלושה מרבתינו נשיאינו ידוע לנו בבירור כי חגגו את חג הפסח מחוץ לביתם.

אדמו"ר הזקן שהה במחיצת הרב המגיד ממעזריטש "עד אחרי חג הפסח תקכ"ה" (היום יום – י"א מנחם אב).

אדמו"ר מוהרי"צ שהה בארצות-הברית בחג הפסח תר"צ, במסגרת מסעו למען יהודי רוסיה וחיזוק הרוחני של יהדות ארצות-הברית.

אדמו"ר נשיא-דורינו שהה בפאריז בחג הפסח תש"ז, כשנסע לסייע לאמו עם צאתה את ברית-המועצות (ראה 'ימי מלך').

באגרות קודש (כרך כד עמ' סז) מובא גם הנימוק "נוסף על שקשה ביותר להדר כפי הרצון בעניני פסח – כשנמצאים במקום אחר".

וכן השיב הרבי לרבה של בוקרשט, ר' דוד משה רוזן, כשביקש שהרבי ישגר אברך לרומניה בתקופת פסח (אגרות קודש כרך לא עמ' צה): "בכלל להיות בפסח שלא בביתו קשה לפעול מטעם הידורים".

[הרבי שלל גם נסיעת שני בני-הזוג למקום אחר בשנת תשמ"א (לא כדאי לנסוע בשנה ראשונה לאחר הנישואין)] ואולי זהו הדגש "ובביתו"]

ואכן, כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ העיד באיגרת שלא אכל מאומה בימי חג-הפסח בארצות-הברית מלבד מצה ויין.

ידוע לנו על הידורים מיוחדים שנהג בהם נשיא-דורנו (ראה 'אוצר מנהגי חב"ד' פסח עמ' קלה) ולא ברור לנו אם נהג בהם גם אז בתש"ז. לכן, כאמור, הדגיש הרבי "אם רק אפשר".

אמנם, קצת יותר משנתיים אחר-כך בשיחת ט"ו באב תשמ"ג ('התוועדות תשמ"ג' כרך ד' עמ' 1869) אנו מוצאים התייחסות נרחבת לפי ערך לנושא זה.

וכה התבטא הרבי:

בדורות האחרונים – הנה מצד קושי הגלות וכו' נהיה "מנהג חדש", שבנות ישראל יוצאת לפני החתונה לעבוד ולהרוויח כסף! – לא היתה כזאת בישראל בשנים כתיקונן, שאז היתה ההנהגה באופן ד"כל כבודה בת מלך פנימה"!!

ואין להאריך בענין זה – מכיוון ש"מנהג" זה נתפשט בכל החוגים, כולל אצל אלה שהנהגתם היא באופן ד"מהדרין מן המהדרין", כך שהדיבור בשלילת הדבר הוא בבחינת "גזירה שאין הציבור יכול לעמוד בה"!!

בדבריו התייחס ושלל את ה"תירוץ" שמנסים ליישב בו "מנהג" זה, שכאשר הבת תרויח כסף, הנה לאחר נישואיה יוכל בעלה ללמוד ב"כולל"... ועוד טעמים כיוצא בהם! אבל שוכחים שאם הנהגתה של הבת היתה באופן ד"כל כבודה בת מלך פנימה" – היה הדבר מסייע ללימוד התורה של ה"חתן" וה"בעל"!

## כיצד משה לא ידע

בשנת תשל"ז, בביקור הרה"צ רבי יעקב אלתר (כיום האדמו"ר מגור שליט"א), התייחס הרבי ל"סתירה" שבין "הלכה למשה מסיני", שבסיפור הגמרא (מנחות כט, ב) משה רבינו לא ידע ממנה, וכיצד "לא היה יודע מה הן אומרים" כאשר הכול ניתן למשה בסיני?!

ההסבר: רבי עקיבא דרש תילי תילין של הלכות על כל קוץ וקוץ, ומשה רבינו ידע אודות ה'קוץ', אך לא הפיק בפועל את ה'תילי תילין של הלכות' שדרש רבי עקיבא.

בחמישה עשר באב תשמ"ז ('התוועדות תשמ"ג' כרך ד' עמ' 1858) ציין הרבי את הביטוי התלמודי "רבי לא שינה ר' חייא מנא לי"?? – כלומר: מנין קיבל רבי עקיבא עניינים שלא היו ידועים למשה רבינו?!

והסביר:

התורה כללות ופרטות נאמרה, ולכן אצל משה



# חומה בגשמיות וברוחניות

חלקים מיהודה ושומרון, יקיפום עיר חומה, ויסמכו להם עיירות רבות מישראל, דבר שיביא לידי ברכה כו' - במקום זה רצים אחרי (גוים, ולא סתם גוים, אלא) רוצחים ומחבלים, כדי למצוא חן בעיניהם, שיסכימו לקחת שטחים מיהודה ושומרון! ולא עוד, אלא שלא מתביישים לעשות זאת בפירסום וברישי גלי!

מצב כזה - שפלות וכניעה בפני הגוי בצורה מחפירה כזו - לא היה מעולם אפילו בחוץ-לארץ, מקום הגלות כפשוטו! וגם בארץ ישראל לא היה הדבר בצורה מחפירה כזו - לרוץ אחרי מחבלים ורוצחים... כפי שקורה בתקופה האחרונה!...! והדבר הכי מגוחך - שעדיין ישנם הטוענים שנמצאים בזדמן ד"אתחלתא דגאולה"... (דבר המופרך בלאו-הכי, כמדובר כמה פעמים בארוכה<sup>3</sup>).

מכריזים השכם והערב שמוכנים לכל: שלטון משותף תוך אימון הדדי, אוטונומיה, וכאל שאר העניינים וכיוצא-בזה, שכן, הדבר הכי חשוב הוא - שיוכלו לשבת ביחד עם אותם רוצחים ומחבלים מסביב ל"שולחן עגול"...

ומה הלאה - יודעים כולם, גם הם בעצמם, שמדובר אודות רוצחים ומחבלים, אשר, גם לאחר שיבטיחו ויחתמו - אין לסמוך עליהם, כך שגם לאחר שתהיה בידם הבטחה וחתומה, אין כל ערך וחשיבות לדבר יותר מאשר "פיסת נייר"!

(משיחת שבת פרשת חיי-שרה, מברכים החודש כסלו, תשמ"ז)  
- תורת מנחם תשמ"ז כרך א' עמ' 608

אודות כ"ה מר-חשון מובא במגילת תענית!  
הסיפור דלקמן:

"בכ"ה ב' אחידת שומרון שורא, ומה היא אחידת שומרון - מפני שכשעלתה גלות הראשונה, הלכו להם למטליא זו של כותים [דרך אגב: בנוגע ללשון "כותים" - ייתכן ששינו מפני יראת ה"צענזור" כו', ויש לחפש בדפוסים ובכתבי-יד שלא שלטה בהם יד ה"צענזור"], ולא הניחום. באו לים בוסטי וישבו אותה, והקיפוה עיר חומה, ונסמכו לה עיירות רבות מישראל, והיו קורין אותה ערי נברכתא".

ובכן, ההוראה שבסיפור זה מובנת בפשטות: כאשר יהודים מצליחים להתיישב במקום מסוים - עליהם לעשות ממקום זה "עיר חומה",  
הן "חומה" גשמית כפשוטה, כלומר, הגנה מפני אויב ומתנגם כו', והן "חומה" רוחנית - "חומה זו תורה"<sup>2</sup>,

[ולהעיר, שגם חומה כפשוטה פועלת עילוי מיוחד בנוגע לענייני תורה ומצוותיה - שכן, עיר מוקפת חומה יש בה דינים מיוחדים ומצוות מיוחדות כו'].  
וכאשר מקיפים את העיר ב"חומה" - אזי פועלים שיסמכו לה עיירות רבות מישראל, ועד ש"קורין אותה ערי נברכתא", מלשון ברכה.

הוראה זו שייכת במיוחד לימים אלו - בקשר למצב בארץ הקודש, ובמיוחד - ביהודה ושומרון: במקום שתהיה ההנהגה באופן ד"אחידת שומרון", שכאשר יהודים זכו להתיישב וליישב

1. פרק ח.

2. פסחים פז, א. וראה סה"מ תרצ"ט ע' 73 ואילך.

3. ראה לקוטי-שיחות ח"ה ע' 149 הע' 51. ועוד.



# גילוי אור המשלח

פנינים משיחות הרבי לקראת ולרגל כינוס השלוחים העולמי החל בשבוע הקרוב

## לצאת ולפעול על יהודים למרות הקושי

באופן כזה צריך להיות גם קיום השליחות של הרבי - "וירד מצרימה אנוס על פי הדיבור": קשה אמנם לצאת לאיזו עיר כדי לכבשה. איך יכול - טוען הוא - לצאת לעיירה כזו שבה לא יהיה לו אפילו עם מי לדבר אודות הרבי... כיון שאף אחד מהנמצאים שם אין לו מושג בעניינים כאלו, ובמילא, הרי זה ירידה גדולה ביותר.

ואף על פי כן, ביודעו שזוהי השליחות של הרבי, "על פי הדיבור", צריך להניח את עצמו על הצד ולמלא השליחות, "וירד מצרימה".

ובמכל שכן וקל וחומר: אצל הרבי עצמו היתה זו ירידה גדולה יותר שלא לפי ערך כלל, ואף על פי כן, "וירד מצרימה" - כולל גם העובדה שהרבי התעסק עמו... [ . ] על אחת כמה וכמה אצלו, שמצד מדרגתו אין זו ירידה גדולה כל כך... - בודאי שצריך למלא את השליחות של "וירד מצרימה".

הרבי לא חיפש לעצמו דברים קלים, וגם לנו אינו מחפש דברים קלים. הוא בעצמו עבר את כל העניינים מתוך מסירת נפש, וגם מאתנו תובע מסירת נפש. ולכן צריך כל אחד ואחד להניח את עצמו על הצד ולעסוק במילוי השליחות לטובת הזולת.

(תורת מנחם כרך א', עמ' 62)

## זהירות מ'ריבית' בשליחות

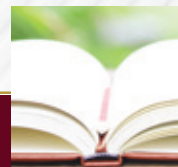
הנהגה כזו נראתה בגלוי במיוחד אצל כ"ק מורי-וחמי אדמו"ר: לא זו בלבד ששלח שלוחים ונתן להם כוח לפעול בהחזקת היהדות בכלל והפצת המעינות בפרט, אלא שגם תמיד (לא רק בשנים הראשונות, כי אם גם בשנים המאוחרות, לאחר שהעמיד תלמידים ותלמידי תלמידים, שהם היו מסוגלים לבצע את העבודה) התמסר לעבודה זו.

דבר זה משמש הוראה לכל המקושרים אליו והולכים בעקבותיו: אין להם להסתפק בכך שהעמידו תלמידיהם העוסקים כבר בהרבצת התורה והפצת המעינות, מתוך חישוב שמאחר שעבודת תלמידיהם נובעת מהשפעתם הם, יקבלו גם הם, המשפיעים, את תוספת האור שנמשך על ידי עבודת התלמידים, ומשום כך אין עליהם לעסוק עתה עם הזולת אלא לעסוק בתורה לעצמם. הנהגה כזו - קבלת "ריווח" (תוספת האור) בעד עבודה של העבר - היא (בדקות) ענין של ריבית. כי אם תמיד עליהם לעסוק לא רק עם עצמם, כי אם גם עם הזולת: לעשות אותה עבודה הנדרשת מתלמידיהם.

ושכר ההתנהגות של זהירות מריבית, הוא, שגם בעבודתם העצמית יזכו להשתתפות כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, ובאמצעותו - כיון שהוא עומד בין ה' וביניכם - להשתתפות הקב"ה...

(תורת מנחם כרך א', עמ' 75)





# הלכות ומנהגי חב"ד

בתפילת מנחה אין אומרים תחנון.

## יום חמישי

### ל' במרחשוון – א' דראש־חודש

[כמה ממנהגי ראש־חודש נדפסו לאחרונה ב'התקשרות', לשבת בראשית. כאן נזכרו עוד כמה מנהגים].

מנהג עתיק ללמוד בכל ראש־חודש פסוק אחד עם פירוש רש"י, ואפשר להוסיף עם עוד פירושים, מפרק התהילים המתאים למספר שנות חייו.. (התקשרות שם).

מנהג הנשים שלא לעשות מלאכות מסוימות בראש־חודש<sup>4</sup>.

תספורת: נוהגים שלא להסתפר (ושלא ליטול הציפורניים) בראש־חודש<sup>5</sup>. גם תספורת־מצווה לילד בהגיעו לגיל שלוש, תידחה למחרת<sup>6</sup>.

שחרית: יעלה ויבוא. חצי הלל.

אומרים את ההלל כסדר התפילה, והמאחרים לתפילה בציבור לא יאמרוהו לפני התפילה או בתוך פסוקי־דמזרה, כי אמירתו על הסדר חשובה

4. שו"ע ורמ"א סי' תיז ס"א, שהפרטים תלויים במנהג המקום. יש מקומות שאסרו תפירה [בתורת מנחם – התנועות החרדיות] תשד"מ ח"ב עמ' 948 מודגשת מלאכה זו, וצוין לתשב"ץ ח"ג סי' רמד], סריגה, כיבוס (ידיני), וגיהוץ שלא לצורך היום (ראה שם: שערי־שובה ס"ק ג. כפי־החיים ס"ק ללב. אשלי־אברהם להרה"צ מבוטשאטש). ובערוך־השולחן שם סי' כתב ש"אצלנו נשים העוסקות באומנות – עושות מלאכה, שלא קיבלו עליהן להפסיד פרנסתן (ואצ"ל ביחס למלאכות הקשורות בחינוך, ראה ס' חוליה־מועד כהלכתו, פרק ו, סעיף עה).

5. מפני חשש סכנה, כי כן הוהיר רבי יהודה החסיד" [בצוואתו אות מח], שו"ע אדה"ז סי' רס ס"א. ומה שלא הביאו המ"א ואדה"ז שם את נטילת הציפורניים, ביאר במילואים (א) לסי' זה בסו"ס 'קיצור הלכות משו"ע אדה"ז, מפני שבעש"ק יש להקל בפרט זה.

6. ראה 'שערי הלכה ומנהג' או"ח ח"ב עמ' שב שדן בזה, ומסיים: "ולדעתי יש לעשותה (תיקף) לאחר ראש־חודש". וכן במענה שלאח"ז. סיבת הזריזות בזה, ראה שם עמ' שא.

## שבת־קודש, פרשת חיי־שרה

### כ"ה במרחשוון, מברכים החודש כסלו

[פירוט מנהגי שבת מברכים נדפס לאחרונה ב'התקשרות' לשבת בראשית].

קידוש: למנהגנו, נוהרים גם בארצנו הקדושה שלא לקדש בליל שבת ב"שעה השביעית"<sup>1</sup>.

אמירת תהילים בהשכמה. אחר־כך ילמדו כשעה מאמר חסידות, ואחר־כך התפילה.

ברכת החודש: המולד – ביום חמישי בבוקר, בשעה 9:45 ו־12 חלקים.

מברכים "ראש־חודש כסלו – ביום החמישי וביום השישי".

אין אומרים 'אב הרחמים'.

יום התנועות.

"בשבת זו צריכים להתחיל כבר בהכנות הדרושות לקראת "מבצע חנוכה", כדי שיוכלו לארגן מבעוד מועד ש"מבצע חנוכה" יהיה באופן של "שטורעם", ובאופן ד"לכתחלה אריבער". ומכיוון שכל ענייני החודש כלולים ב"ראש חודש", ובפרט כאשר מדובר אודות חנוכה שהוא בסוף חודש כסלו – "נעוץ תחילתן בסופן וסופן בתחילתן" – אזי צריכים להתחיל בכל עניינים אלו מראש חודש כסלו, ולכן צריכים לעורר אודות עניין זה בשבת מברכים חודש כסלו<sup>2</sup>.

## יום רביעי

### כ"ט במרחשוון – ערב ראש חודש

היום יש להוסיף בנתינת צדקה יותר מהרגיל<sup>3</sup>.

1. דהיינו בת"א מהשעה 17:41 עד השעה 18:41 (בשעון החורף). ראה שו"ע אדמוה"ז סי' רעא ס"ג. 'קיצור הלכות' שם ס"ז ובהערות. שערי הל' ומנהג או"ח ח"א סי' קמא. 'התקשרות' גיליון שעט עמ' 16.  
2. 'התנועות' תשמ"ג ח"א עמ' 514, ובכ"מ.  
3. 'התנועות' תשמ"ו ח"ג ס"ע 593. וראה המובא בגיליון שבת בראשית (תתקנ"א) הערה 23.

לעיון במראי המקומות ובהרחבות במלואם – ספר 'הלכות ומנהגי חב"ד ליום יום ולמעגל השנה' מאת הרב יוסף־שמחה גינזבורג

יותר מאמירתו בציבור.<sup>7</sup>

בסיום ההלל אומרים: "ההללך ה' אלוקינו כל מעשיך" בהשמטת תיבת 'על'. מיד לאחר מכן, אומרים: "ואברהם זקן... זבדיה...<sup>8</sup> – כל זאת יחד אומרים שלוש פעמים.<sup>9</sup> גם הש"ץ אומר זאת לפני קדיש תתקבל.

## יום שישי

### א' בכסלו – ב' דראש חודש

היום הבהיר "ראש-חודש כסלו". עורכים התוועדות חסידית, לרגל היום בו נרפא כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו ממחלתו בשנת תשל"ח ויצא לביתו.<sup>10</sup>

חודש כסלו: חודש כסלו הרי בכלל מוצלח יותר מאשר החודש שלפניו ושלאחריו.<sup>11</sup>

מצד ריבוי הימים טובים שבו נעשה כל החודש כמו יום טוב, ועד שפועל גם בחודש מרחשוון שלפניו (שאין בו אפילו יום טוב אחד) שנחשב כמו ערב יום טוב.<sup>12</sup>

"נחיצות גדולה לנצל את חודש כסלו להפצת שיטת חסידות חב"ד. ובפרט החל מהימים י' בכסלו, י"ט בכסלו ואילך, וסידור הדברים בפרסום המתאים. ולא רק בהנוער החרדי בלבד, אלא גם זה שלעת-עתה עדיין אינו חרדי, הנמצא לעת-עתה 'חוצה'.<sup>13</sup>

שתי הצעות שהציע כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו לחודש זה:<sup>14</sup>

א) בהתאם לזה שחודש כסלו הוא "חודש חסיד", לבטא זאת בכך שבמשך החודש יערכו התוועדות חסידיות בכל מקום ומקום, הן לאנשים והן לנשים (כמובן, בנפרד), וכדאי גם לצרף את הטיפ. בהתוועדות אלה ידברו דברי תורה ויעודדו להוסיף בלימוד התורה, נגלה וחסידות, ובהפצת היהדות והמעיינות חוצה. ובמיוחד – בימים טובים החסידיים חודש זה, החל מי' כסלו ואילך בכל יום, בכל מקום והוג

7. בשנים הראשונות סיפר הרה"ח רי"ל שי' גרונר בשם הרבי בשם אדמו"ר מהוריי"צ בשם אדמו"ר מהורש"ב, שאין לומר הלל שלא כסדר התפילה, כי אחר-כך, כשיתפלל שמו"ע ללא הלל, יהא זה כמו "אן אלטע געבאקענע בולקע" [=חלה ישנה שנאפתה מומן]. וראה כפי-החיים סי' תכ"ס לח בשם שלמי ציבור: "ואין דעת הארי" זלה"ה נוחה... לומר דברים שלא כסדרן". זאת למרות שעל-פי הנגלה פסק אדה"ז סי' תפח ס"ג לומר הלל עם הציבור גם אם הוא קודם התפילה, כשם שפסק בסי' נב ס"א לדלג בפסקי-דומרה כדי להתפלל בציבור, ולמעשה נמנעים מזה לגמרי כמבואר באג"ק חט"ו עמ' קע וח"ח עמ' פא. ועיי"ש ח"ז עמ' סז, שאף שרבותינו נשיאינו היו מאריכים הרבה בתפילת שבת, הנה ביום טוב היו מסתדרים באופן שגמרו תפילת השחר עם הציבור ואמרו הלל עמהם, ע"כ. ולכאורה כך נהגו גם בראש-חודש (ראה סה"ש תש"ו עמ' 11. 'רשימות היומן' עמ' רז). וע"ע בס' 'דיני ומנהגי ר"ח – חב"ד' עמ' נה.

8. א) בס' שער הכולל ס"פ לו ביאר דברי אדה"ז ("ויאמר...") שצריך לבטא שם זה בפה, אף שע"פ האריז"ל נזהרים מלהזכיר שמות מלאכים (שער המצוות פרשת שמות. ס' שמירת הגוף והנפש סי' צ ס"ג, וש"נ. וגם בתפילה, כמו ביה"ד שלאחר התקיעות – מטה אפרים סי' תק"צ ס"ו, קיצור שו"ע סי' קכט סעיף טו), כי שם 'זבדיה' הוא גם שם-אדם בתנ"ך (עזרא ח, ועוד).

ב) פשטות לשון המקובלים היא שזהו שם של **הקב"ה** (ואכן בספרו של הרב ראובן מרגליות 'מלאכי עולין' המביא את כל המלאכים לפי סדרי א"ב, טובים ורעים בנפרד, לא נזכר שם זה כלל). מאידך בס' אמרי פינחס השלם (ליקוט דברי הרה"ק ר' פנחס מקוריץ נ"ע) אות תנא, כתב שהוא שם **מלאך**.

ג) ע"פ הכוונות שבס' משנת חסידים וכו' משמע שאות ב' של 'זבדיה' צ"ל מנוקדת בקמץ (שלא כפי שמופיע בתנ"ך בשם הנ"ל), ומה שלא ניקד זאת אדה"ז – "ל" שהוא כדי שיהא שווה לכל נפש, בכל ניקוד, וידועי-ח"ן ינקדו זאת כפי ידיעתם (כל אלו – ע"פ 'סידור רבינו הזקן עם ציונים והערות' עמ' תפא, ובקונטרס 'לוח השמטות ותיקונים' שלו לעמ' זה). וא"כ עדיף לחזור ולהדפיסו כפי שהיה, ללא ניקוד.

9. היום-יום, א' ד"ח חשוון. ספרי-המנהגים עמ' 36.

10. לאחר האירוע שהיה בשמיני-עצרת באותה שנה. פרשת הדברים בארוכה בקונטרס 'ראש חודש כסלו' (הוצאת 'פרצת', כפר-חב"ד 'תנש"א). סעודת ההודייה התקיימה רק ב'זאת חנוכה. כן חובר לכבוד העניין 'מארש' מיוחד (ע"י הרה"ח ר' פייטל שי' (ברצ"ל) הלוי ליון, כנראה, הושר לראשונה בר"ח כסלו תשמ"מ) ה'מארש' מופיע בקלטת-שמע של 'ילדי ליובאוויטש – לונדון' בשם 'מי ארמיה', צד א.

11. מענה לעניין קביעת זמן לטיפול רפואי – לקטישיחות כרך כ ס"ע 569.

12. סה"ש תשמ"ט ח"א עמ' 78 ובהערה 1.

13. אגרות-יקודת ח"ה עמ' כ"ט.

14. ספרי-השיחות תשמ"ט ח"א עמ' 85 ועמ' 97.

יום יוסיפו בלימוד, הן בכמות והן באיכות, החל מהעניין שהזמן גרמא - תורתו של כ"ק אדמו"ר האמצעי, שהיא באופן ד"רחובות הנהר" כולל ובמיוחד - בספרים החדשים שנדפסו לאחרונה, ומצווה גוררת מצווה - מתורתם של כל הנשיאים, ועד לתורתו של נשיא דורנו<sup>15</sup>. ונוסף על הלימוד עצמו - ישתדלו כל אחד ואחת בהפצת המעיינות חוצה, לפעול על עוד יהודים שיעשו כן.

15. וכבר יצא לאור ילקוט מותאם להצעה זו: "ילקוט רבותינו נשיאינו, מחולק לימי חודש כסלו", צפת ה'תש"ס.

לפי עניינו, עד להתוועדות הכי גדולה ביום י"ט כסלו, ראשהשנה לחסידות, וכפעולה נמשכת - גם בימים שלאחרי זה, ובפרט בימי חנוכה, סיום החודש.

ב) בכל יום בחודש כסלו ילמדו כל אחד מהאנשים הנשים והטף (ומה טוב - ברבים, בעת ההתוועדויות הנ"ל וכיוצא בהן) עניין (נוסף) בתורת החסידות, מתורתם של כל אחד מרבתינו נשיאינו [הן של כל אחד מהם בנפרד, והן כפי שהם קשורים יחד ומהווים המשך זה לזה], ומה טוב - מתורתם של שלושת אבות החסידות: הבעש"ט, המגיד ואדמו"ר הזקן, ומה טוב - שבכל

## לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו  
ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,  
בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש